

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Атанаска Михайлова Тенева – УХТ-Пловдив

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Автор на дисертационния труд: Иван Илчев Ангелов

Тема на дисертационния труд: Участието в индустриални кълстери – фактор за повишаване на иновационната способност на организациите

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Иван Ангелов е редовен докторант в Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ в периода 2015-2018 г. в професионално направление 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление). Дисертационният труд е обсъден и одобрен от катедрения съвет на катедра „Стопанско управление“.

Основание за представяне на становището е участие в състава на научното жури съгласно Заповед № РД 38-132/12.02.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Актуалност на тематиката.

Научният проблем е поставен в контекста на управленските предизвикателства, глобализацията и членството на Република България в ЕС. Българският бизнес работи в условията на сериозна конкуренция, а способността му да създава иновации и да се възползва от европейските програми, които подпомагат регионалната иновационна политика се определят като ключов фактор за успешното му развитие. Дисертационното изследване се фокусира върху връзката между участие в индустриални кълстери и иновационната способност на организациите, върху сътрудничеството на взаимосвързани фирми от даден регион като фактор за повишаване на тяхната конкурентоспособност. Отчетена е институционалната подкрепа на национално и общоевропейско ниво при създаване на кълстерни обединения С научен инструментариум се изследва потенциала и се предлагат модели за прилагане на кълстерния подход в стопанската практика. Затова определям като безспорна научно-приложната актуалност на темата. Тя е обстойно аргументирана от докторанта през призмата на теории за управлението и иновациите, а иновационната способност се разглежда в стратегически контекст.

3. Познаване на проблема.

Докторантът се позовава на актуална научна литература и на анализи от последните години за състоянието на сектор „Информационни и комуникационни

технологии“, за дейността на клъстер „Мехатроника и автоматизация“. Използвани са 293 литературни източника, като 9 от тях са достъпни онлайн и 19 са на български език. Цитирането е коректно, което позволява да се определи и личното мнение на автора на дисертационния труд, и неговият принос. Пролитчава степеня на литературна осведоменост и на познаване на предмета на изследване. Задълбочено е представен и използван основният понятиен апарат. Проследена е логиката на възникване и развитие на клъстерния подход. Направен е теоретичен преглед на научната литература в областта на иновациите и индустриалните клъстери. Направените обобщения са подчинени на задачите на изследването. Пролитчат възможностите на докторанта Иван Ангелов самостоятелно да работи с литературни източници и информация, да анализира и интерпретира, да прави изводи, да сравнява и да апробира модели.

4. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Приемам структурата на дисертационния труд. Тя отговаря на изискванията за теория, методология и емпирично изследване. В композиционно отношение е налице цялостна разработка, в която отделните части следват логиката на изследователската теза. Дисертационният труд е с обем 188 страници и включва увод, три глави и заключение. В 3 приложения са представени 2 въпросника и посветени на иновационната способност избрани изследвания. Дисертацията съдържа 20 фигури и 30 таблици. Стилът е научен и лаконичен.

Докторантът е подбрал подходящите изследователски инструменти, необходими за изпълнение на задачите на дисертационния труд. Приложил ги е коректно и добросъвестно. Използвани са количествени и качествени методи за събиране на информация. Статистически са проверени работните хипотези и е потвърдена основната изследователска теза за пряко влияние на участието в индустриален клъстер върху иновационната способност на участващите в него организации. Детайлно са аргументирани използваните модел и инструмент за провеждане на изследването като са анализирани връзките между тях.

Прецизно е обоснован изборът на индустриален сектор ИКТ. Подробно са описани резултатите от проведено качествено изследване на факторите, които имат положително влияние върху развитието на един индустриален клъстер. Обосновани са критериите за формиране на извадката и представителността на изследването. Описани са процедурите и методите, използвани за набиране и обработване на данните. Установена е валидността и надеждността на предложения инструментариум. Формулирани са изследователски хипотези с обосновка и логика за последователност на действията при тяхната проверка. Подробно са описани извършените процедури за

проверка на изследователските хипотези. Представени и анализирани са крайните резултати от проведеното изследване.

Иван Ангелов аргументира използването на предложението от Saunila & Ukko модел за изследване на иновационната способност за целите на своя дисертационен труд - той е тестван емпирично; акцентира върху вътрешни за организацията фактори, които оказват влияние върху развитието на иновационната способност; позволява да се изследват детайлно възможностите на самата организация да извършва промяна и да повишава своята иновационна способност. Проверката на изследователските хипотези в този контекст потвърждава, че участието в клъстер оказва пряко влияние върху организационната култура на мениджърите, организационната структура и създаването на нови инициативи, работната среда и удовлетвореността, организационния опит, организационния капацитет за придобиване на нови знания, иновационния капацитет на служителите в организацията.

5. Оценка на дисертационния труд и приносите.

Научният стил на дисертационния труд е много добър. Направените изводи са резултат от теоретичните търсения на автора, на неговото умение да формулира, емпирично да проверява и статистически детайлно да обосновава достоверността на изследователски хипотези.

Формулирам три групи забележки. Първата е за наименованията на главите. Те следват по-скоро логически, но не и съдържателно структурата на дисертационното изследване. Второ, окончателното оформяне на текста би спечелило от една редакция по отношение на „разделянето на производствения процес“, „развитието на нови знания и достъпа до ресурси“, „индустриалния клъстер като теоретична предпоставка“, „иновационната способност като креативен процес“ и др.п. Трето, описаните конкретни задачи се отнасят главно за емпиричното изследване и в по-малка степен за теоретичната част. Това предопределя оценката за научно-приложен характер на приносите.

Най-напред отбелязвам доказаната ефективност на апробирания в български условия модел за изследване на иновационната способност на организациите. Той определено може да се използва за бъдещи изследвания и в други сектори на българската индустрия, както и за сравнение между България и други държави. Съпоставените характеристики на иновационна способност и техните нива доказват прякото влияние на участието в индустриален клъстер.

Съгласна съм, че резултатите от изследването могат да имат своето практическо приложение в управлението на иновациите в индустриални организации, в обучението

на студенти и мениджъри, при реализирането на програми за иновационно развитие на организационно и регионално ниво.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът Иван Ангелов е автор на 3 самостоятелни публикации от 2017 г. по темата на дисертационния труд. Във всяка една от тях се анализират различни аспекти от изследваната тема. Интерпретирана е същността на понятието многоизмерна иновационна среда. Обосновани са ролята и значението на участието в индустриален клъстер за повишаване на иновационната способност на организациите. Качественото проучване от типа „case study“ на клъстер „Мехатроника и автоматизация“ го определя като пример за успешен клъстер в България. Няма разлика между подходите и анализа, които се правят в дисертацията и в представените научни статии. Те свидетелстват за апробиране на основни тези и постижения от докторантския труд, за личното участие и заслуги по отношение на формулираните теоретични и емпирични приноси. Това ми дава основание да приема, че дисертационният труд е самостоятелен творчески продукт, реализиран от докторанта Иван Ангелов.

7. Авторефератът отговаря на изискванията като обем и съдържание. Общо характеризира дисертационния труд по отношение на неговата значимост, методология и структура. Специално се отбелязва, че обобщените резултати от проведеното емпирично изследване потвърждават изследователската хипотеза за наличието на пряко влияние на участието в клъстер върху иновационната способност на организациите.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ, дисертационният труд „Участието в индустриални клъстери – фактор за повишаване на иновационната способност на организациите“ представлява завършено изследване, в което проличават равнището на теоретична подготовка и способностите за самостоятелно научно изследване на кандидата Иван Ангелов.

По съдържанието на дисертационния труд като цяло и общата ми оценка на значимостта на изследователските принос преценявам, че са спазени изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му, както и предвидените процедури в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

На основание гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, постигнати резултати и приноси. Считаю за основателно да предложа на Иван Илчев Ангелов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление).

30.03.2018 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Атанаска Тенева)